

Uudisrakennuksen vielä jällellä olevien töiden loppuunsaorittamiseksi kaupunginhallitus myönsi ¹⁾ käyttövaroistaan kalliinajanlisäyksiin palkannauttijoille 300,000 mk:n suuruisen lisäyksen v:n 1940 talousarvion pääluokan Tuloa tuottamattomat pääomamenot lukuun Talorakennukset sisältyvään määrärahaan Työtupien ja elintarvikekeskuksen uudisrakennus, Helsinginkatu n:o 24.

Elintarvikkeiden varastointi. Kaupunginhallitus päätti ²⁾ periaatteellisesti hyväksyä seuraavat elintarvikekeskuksen ehdotukset: että perunan y.m. juurikasvien varastointipaikkojen tulee sijaita rautatien välittömässä läheisyydessä; että tavaran hankintaa ja varastointia varten palkataan erityiset toimihenkilöt; että tarkoitukseen myönnetään erityinen määräraha ja pidetään koko hankinta ja varastointi tilinpidollisesti erillään elintarvikekeskuksen kirjanpidosta; että hankintaan ryhdytään ensi tilassa; että kaupungin maatiloja kehoitetaan varastoimaan perunaa y.m. juurikasveja mahdollisimman runsaasti ja kielletään niitä myymästä tavaraa yksityisille; sekä että elintarvikekeskuksen entinen keittiö kaupungintalossa jätetään paikoilleen ja ryhdytään varaamaan sopivia ruoanjakeluhuoneistoja ynnä kuljetus- ja ruokailuvälineitä. Kaupunginhallitus jätti samalla elintarvikekeskuksen johtokunnalle tehtäväksi laatia tarkemman suunnitelman ehdotusten toteuttamiseksi, minkä tuli tapahtua elintarvikekeskuksen käytettävissä olevia varoja käyttäen.

Elintarvikkeiden välittäminen eri laitoksille. Kaupunginhallitus päätti ³⁾ suostua siihen, että elintarvikekeskus otti huolehtiakseen teknillisten laitojen henkilökunnan ruokalan hoidosta.

Barnvårdsföreningen i Finland niminen yhdistys oikeutettiin ⁴⁾ tilaamaan elintarvikekeskuksesta elintarvikkeita lastenkoteihinsa ja Kalliiossa olevaan lastentarhaansa samalla tavoin kuin kaupungin omat lastenkodit ja lastentarhat menettelivät.

Kaupunginhallitus päätti ⁵⁾ hyväksyä elintarvikekeskuksen ehdotuksen Helsingin suojeluskuntapiirin muonituskeskuksen ja kaupungin elintarvikekeskuksen väliseksi sopimukseksi valmiin ruoan toimittamisesta erinäisille suojeluskuntapiirin ja ilmasuojelukeskuksen alaisille joukoille. Myöhemmin merkittiin ⁶⁾ tiedoksi elintarvikekeskuksen ilmoitus puheena olevan heinäkuun 8 p:nä tehdyn sopimuksen muuttamisesta muonituskeskuksen aloitteesta siten, että muonituksen veloitus hinta heinäkuun 24 p:stä lukien ruokavalion monipuolistamisesta johtuen korotettiin 20 mk:ksi miestä ja päivää kohden.

15. Teknillisiä laitoksia koskevat asiat

Teknillisten laitojen hallituksen sihteerin tehtävät. Rakennustoimiston sihteeri H. E. Arvidson määrättiin ⁷⁾ toistaiseksi hoitamaan teknillisten laitojen hallituksen sihteerin tehtäviä 500 mk:n palkkioin kokoukselta.

Kalliinajanlisäykset. Kaupunginhallitus päätti ⁸⁾ oikeuttaa teknillisten laitojen hallituksen ylittämään asianomaisia työmäärärahoja enintään

¹⁾ Khs 30 p. jouluk. 2,732 §. — ²⁾ S:n 14 p. elok. 1,877 §; ks. myös tämän kert. s. 267 ja 270. — ³⁾ Khs 2 p. lokak. 2,180 §. — ⁴⁾ S:n 2 p. toukok. 1,078 § ja 6 p. marrask. 2,370 §. — ⁵⁾ S:n 19 p. kesäk. 1,631 §. — ⁶⁾ S:n 31 p. heinäk. 1,847 §. — ⁷⁾ S:n 19 p. kesäk. 1,609 §. — ⁸⁾ S:n 17 p. heinäk. 1,801 §.

vahvistettuja kalliinajanlisäyksiä vastaavilla määrillä sekä kehoittaa lautakunta aikanaan ilmoittamaan kaupunginhallitukselle kyseisistä ylityksistä.

Sienien ja marjain poimintaa varten myönnettyt lomat. Alistettuaan ¹⁾ tutkittavakseen teknillisten laitosten hallituksen päätöksen lomien myöntämisestä erinäisille teknillisten laitosten toimistoapulaisille sienien ja marjain poimintaa varten kaupunginhallitus, kieltäen tämän ylimääräisen palkallisen loman myöntämistä koskevan päätöksen enemmän täytäntöönpanon, päätti ²⁾, että jo maksettuja palkkoja lomapäiviltä ei tarvitse periä takaisin.

Vesijohtolaitos

Viranhaltijat. Asemapäivystäjä I. Koskenranta oikeutettiin ³⁾ säädetyn eroamisiän saavutettuaan edelleen jäämään virkaansa maaliskuun 1 p:ään.

Toimistoapulaiset D. Olsson ⁴⁾ ja A. Raitanen ⁵⁾ oikeutettiin asumaan kaupungin ulkopuolella kertomusvuoden alusta v:n 1942 loppuun.

Lisämäärärahat ja määrärahojen ylittäminen. Käyttövoroistaan kalliinajanlisäyksiin palkannauttijoille kaupunginhallitus myönsi ⁶⁾ eri määrärahoihin lisäyksiä yhteensä 950,139 mk.

Vielä vesijohtolaitos kalliinajanlisäysten suorittamiseksi oikeutettiin ⁷⁾ ylittämään erinäisiä v:n 1939 määrärahoja yhteensä 241,000 mk ja erinäisiä v:n 1940 määrärahoja yhteensä 497,000 mk.

Lisäksi teknillisten laitosten hallitus työntekijäin palkkain korottamisen johdosta oikeutettiin ⁸⁾ ylittämään v:n 1940 talousarvion pääluokan tuloa tuottavat pääomamenot lukuun Vesijohtolaitos sisältyvää määrärahaa Väestönsuojelu 59,000 mk.

Toimistohuoneiston laajentaminen. Kaupunginhallitus hyväksyi ⁹⁾ teknillisten laitosten hallituksen toimenpiteen oikeuttaa vesijohtolaitoksen käyttämään laitoksen toimistohuoneiston laajennustöihin 22,000 mk v:n 1940 talousarvion pääluokkaan Teknilliset laitokset sisältyvästä vesijohtolaitoksen kassa- ja tiliviraston määrärahadista Huoneistomenot.

Sodanaikaiset suojelutoimenpiteet. V:n 1940 käyttövoroistaan väestönsuojelua varten kaupunginhallitus myönsi ¹⁰⁾ 210,000 mk vesijohtolaitoksen sodanaikaisia suojelutoimenpiteitä varten. Vesijohtolaitoksen kuitenkin sittemmin ilmoitettua, että edellä mainittu määrä voitiin supistaa 195,000 mk:aan siirtämällä erinäisiä kustannuksia asianomaisille korjaustileille, kaupunginhallitus, muuttaen edellistä päätöstään, päätti ¹¹⁾, että vesijohtolaitoksen sotatilasta aiheutuneista 195,000 mk:n kustannuksista 144,000 mk voitiin suorittaa vesijohtolaitoksen v:n 1940 jakelumäärärahadista Korjaukset ja muut kustannukset ja 51,000 mk vesijohtolaitoksen lukuun sisältyvistä kaupunginhallituksen saman vuoden käyttövoroista.

Kaupunginhallitus päätti ¹²⁾, ettei teknillisten laitosten hallituksen esitys väestönsuojan rakentamisesta Vanhankaupungin vesijohtolaitoksen asuntoalueelle antanut aihetta toimenpiteisiin. Nykyisten väestönsuojain sisäänkäytävien käyttämisen suhteen väestönsuojina kaupunginhallitus samalla

¹⁾ Khs 25 p. syysk. 2,130 §. — ²⁾ S:n 13 p. marrask. 2,445 §. — ³⁾ S:n 9 p. tammik. 110 §. — ⁴⁾ Khs jsto 2 p. tammik. 3,025 §. — ⁵⁾ S:n 4 p. syysk. 3,965 §. — ⁶⁾ Khs 9 p. tammik. 71 §, 23 p. lokak. 2,311 §, 30 p. lokak. 2,342 § ja 30 p. jouluk. 2,731 §. — ⁷⁾ S:n 9 p. tammik. 71 § ja 30 p. jouluk. 2,731 §. — ⁸⁾ S:n 9 p. tammik. 106 §. — ⁹⁾ S:n 23 p. tammik. 239 §. — ¹⁰⁾ S:n 9 p. tammik. 108 §. — ¹¹⁾ S:n 30 p. tammik. 304 §. — ¹²⁾ S:n 6 p. helmik. 354 §.

päätti, että tarkoitukseen tarpeelliset väliaikaiset suojaseinät saatiin jättää rakennettaviksi hiekkasäkeistä vasta sodan uhatessa.

Yksityisiä viemärijohtoja sekä taloissa ja tonteilla olevia johtoja koskevat määräykset. Kaupunginhallituksella ei ollut ¹⁾ mitään sitä vastaan, että teknillisten laitosten hallituksen toukokuun 29 p:nä 1920 hyväksymiin, Helsingin kaupungin yksityisiä viemärijohtoja sekä taloissa ja tonteilla olevia johtoja koskeviin määräyksiin tehtiin seuraavat, huojennusten myöntämistä yksityisten viemärijohtojen rakentamiseen koskevat väliaikaiset lisäykset:

Kumoamatta aikaisemmin vahvistettuja määräyksiä on vesijohtolaitos sille annetun kirjallisen anomuksen ja vastuusitoumuksen perusteella oikeutettu toistaiseksi ja siksi, kunnes toisin määrätään, sallimaan alla mainittujen poikkeusmääräysten noudattamisen asuinrakennuksien sisälle asennettaviin viemärijohtoihin nähden:

Asuinrakennuksen kellarissa ja kellarin permannon alla saadaan viemärijohtot — sekä makaavat että pystysuorat — tehdä lasitetuista savi-putkista edellytyksin, että nämä asennetaan huolellisesti tuettuina täysin vankalle alustalle.

Asuinrakennuksen välikatoissa saadaan viemärijohtot tehdä n.s. keveistä valurautaputkista, jotka sekä sisä- että ulkopuolelta on suojattu tarkoitusta vastaavalla eristysaineella.

Valurautaisten viemäriputkien muhviitoksissa saadaan käyttää lyijyn asemesta muutakin, vesijohtolaitoksen tarkastusosaston kussakin eri tapauksessa erikoisesti hyväksymää tiivistysainetta.

Eräiden vesijohtotöiden aloittaminen. Vesijohtolaitos oikeutettiin ²⁾ aloittamaan eräät kertomusvuoden talousarvion pääluokan Tuloa tuottavat pääomamenot lukuun Vesijohtolaitos sisältyvillä siirtomäärärahoilla suoritettavat vesijohtotyöt ehdoin, ettei työntekijäin lukumäärää lisäty.

Merkittiin ³⁾ tiedoksi teknillisten laitosten hallituksen ilmoitus Herttoniemeen suunnitellun syöttövesijohdon työn kokonaiskustannusten alenemisestä 8,240,000 mk:sta 7,290,000 mk:aan.

Kaupunginhallitus oikeutti ⁴⁾ rakennustoimiston huhtikuun 15 p:nä aloittamaan Herttoniemen syöttövesijohdon louhimis- ja kaivantotyöt sekä jatkamaan niitä kesäkuun 1 p:ään saakka.

Munkkiniemen vesijohto ja viemärit. Munkkiniemen vuokralaisyhdistyksen ja Munkkiniemen huoneistonvuokraajien kokouksen edustajain tehtyä Uudenmaan lääninhallitukselle Munkkiniemen taajaväkisessä yhdyskunnassa vallitsevaa vesipulaa ja sen viemärijohtojen puutteellisen järjestelyn aiheuttamia haittoja tarkoittavat valitukset, lääninhallitus marraskuun 22 p:nä 1940 ratkaisi asiat. Vedensaannin turvaamisen osalta valitukset tällöin enää eivät olleet aiheellisia, mutta mitä asiaan muuten tuli, niin lääninhallitus velvoitti Munkkiniemen taajaväkisen yhdyskunnan 20,000 mk:n sakon uhalla vuoden kuluessa lääninhallituksen päätöksestä tiedon saatuaan rakentamaan ja kunnossapitämään yhdyskunnan viemärijohtot siten, ettei niistä aiheutunut terveydellistä vaaraa ⁵⁾.

Vesipostien rakentaminen. Tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokan lukuun Vesijohtolaitos sisältyvästä määrärahasta Putkiverkon laa-

¹⁾ Khs 5 p. kesäk. 1,464 §. — ²⁾ S:n 23 p. tammik. 236 §. — ³⁾ S:n 30 p. tammik. 291 §. — ⁴⁾ S:n 9 p. huhtik. 934 §; ks. tämän kert. s. 97. — ⁵⁾ Khs 27 p. maalisk. 828 §.

jentaminen kaupungissa kaupunginhallitus myönsi ¹⁾ vesijohtolaitoksen käytettäväksi enintään 15,000 mk yleisen vesipostin järjestämiseksi Töölöntorille.

Kaupunginhallitus päätti ²⁾ kehoittaa vesijohtolaitosta järjestämään teknillisten laitosten hallituksen ehdottaman vesipostin n.s. Talin portin kohdalle.

Teknillisten laitosten pääluokan lukuun Vesijohtolaitos sisältyvistä käyttövaroistaan kaupunginhallitus myönsi ³⁾ 13,000 mk yleisen vesipostin järjestämiseksi Ruskeasuon eteläosaan.

Kesävesijohdon järjestäminen Taivaskallion patterille. Kaupunginhallituksen v:n 1940 käyttövaroista väestönsuojelua varten ilmotorjuntapatterin rakentamista varten Taivaskalliolle ⁴⁾ myönnettyistä varoista päätettiin ⁵⁾ osoittaa 20,000 mk kesävesijohdon järjestämistä varten patterin miehistön asuntoon.

Vesijohdon johtaminen Helsingin—Turun maantien alitse. Rakennustoimiston anomukseen saada tielain 33 §:n mukainen lupa vesijohdon johtamiseen Helsingin—Turun maantien alitse Pitäjänmäellä tie- ja vesirakennushallitus huhtikuun 7 p:nä määrätyn ehdoin päätti suostua, mikä merkittiin ⁶⁾ tiedoksi.

Vantaanjoen vesimäärän lisääminen. Vesijohtolaitos oikeutettiin ⁷⁾ v:n 1940 talousarvion pääluokan Teknilliset laitokset lukuun Vesijohtolaitos sisältyvistä kaupunginhallituksen käyttövaroista käyttämään 49,000 mk Consulting neuvotteleva insinööritoimisto oy:n Vantaanjoen vesimäärän säännöstelyä tarkoittavien tutkimusten suorittamisesta esittämän laskun maksamiseen sekä kertomusvuoden vastaavasta määrärahadista 50,000 mk ynnä mahdollisen liikevaihtoveron suuruinen erä palkkion maksamiseksi mainitulle toimistolle sen kertomusvuonna valmistuvasta lausunnosta asiassa.

Lisäksi kaupunginhallitus myöhemmin vielä myönsi ⁸⁾ kertomusvuoden talousarvion pääluokan Teknilliset laitokset lukuun Vesijohtolaitos sisältyvistä käyttövaroistaan 30,000 mk lisäveden hankkimista Vantaanjokeen tarkoittavan selvityksen kustannusten suorittamista varten Consulting neuvotteleva insinööritoimisto oy:lle.

K a a s u l a i t o s

Viranhaltijat. Insinööreille O. W. Gyllingille ja K. A. R. Taxellille sekä työjohtaja A. Keisalolle, jotka olivat saaneet määräyksen saapua leiripäiville molemmat ensiksi mainitut toukokuun 25 p:n ja 31 p:n väliseksi ajaksi ja kesäkuun 9 p:ksi sekä viimeksi mainittu kesäkuun 3 p:n ja 9 p:n väliseksi ajaksi, myönnettiin ⁹⁾ palkallista lomaa mainittujen leiripäivien ajaksi.

Kirjanpitäjä F. Carlström oikeutettiin ¹⁰⁾ hoitamaan sivutointa v:n 1943 loppuun.

Insinööri K. A. R. Taxell ¹¹⁾ ja asemapäivystäjä J. E. Granqvist ¹²⁾ oikeutettiin asumaan kaupungin ulkopuolella v:n 1942 loppuun, edelli-

¹⁾ Khs 19 p. kesäk. 1,653 §. — ²⁾ S:n 15 p. toukok. 1,263 §. — ³⁾ S:n 15 p. toukok. 1,257 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1940 kert. s. 259. — ⁵⁾ Khs 31 p. heinäk. 1,856 §. — ⁶⁾ S:n 15 p. toukok. 1,258 §. — ⁷⁾ S:n 16 p. tammik. 161 §. — ⁸⁾ S:n 9 p. lokak. 2,219 §. — ⁹⁾ S:n 15 p. toukok. 1,267 §. — ¹⁰⁾ S:n 18 p. jouluk. 2,698 §. — ¹¹⁾ Khn jsto 13 p. maalisk. 3,303 §. — ¹²⁾ S:n 20 p. helmik. 3,228 §.

nen ehdoin, että hän oli kaupungin alueella tavattavissa aina milloin hänen oli vastattava päivystyksestä kaasulaitoksella.

Ilmasuojelumuodostelmat. Kaasulaitoksen esitykseen, että laitoksen käyttöosastolla varsinaisten ilmasuojelumuodostelmien lisäksi majoitetut henkilöt muonituksen suhteen saisivat samat edut kuin varsinaisiin ilmasuojelumudostelmiin kuuluvat henkilöt, kaupunginhallitus päätti ¹⁾ myöntyä mikäli ei ollut kysymys henkilöistä, joiden varsinaisen virantoimituksensa vuoksi tuli vuorokausi läpeensä olla majoitettuina virantoimituksen edellyttäminä aikoina.

Kaupunginhallitus päätti ²⁾ hyväksyä kaasulaitoksen lohkon ilmavaltontalottaryhmän muonituksen järjestettäväksi siten, että lotat ruokailivat kaasulaitoksen ruokalassa ja tästä aiheutuvat kustannukset jaettiin kaasulaitoksen ja sähkölaitoksen kesken, sekä oikeuttaa kaasulaitoksen suorittamaan mainitun lottaryhmän lotille päivärahaa 7 mk. Kustannukset, jotka muonituksen osalta eivät saaneet ylittää 15 mk henkilöä ja päivää kohden, oli suoritettava aputililtä, jonka hyvittämisestä kaasulaitosta kehoitettiin aikanaan tekemään eri esitys.

Kaasulaitoksen lohkon ilmavaltontalottaryhmän lottien päiväraha vahvistettiin ³⁾ syyskuun 1 p:stä lukien 10 mk:ksi edellyttäen, etteivät lotat nauttineet muuta palkkaa kaupungilta.

Työntekijäin kahvitauko. Teknillisten laitosten hallitus oli päättänyt oikeuttaa kaasulaitoksen pääaseman työntekijät toistaiseksi, kuitenkin enintään niin kauan kuin vallitseva epänormaali tilanne jatkui, työaikana kerran päivässä pitämään n. 10 minuuttia kestävän kahvitaun, jonka aikana heillä oli tilaisuus käydä laitoksen alueella olevassa ruokalassa, sekä kehoittanut kaasulaitosta harkitsemaan, voitaisiinko toisen päivittäisen kahvitaun pitäminen mahdollisesti järjestää joko siten, että kustakin työryhmästä joku työntekijä toisten puolesta noutaisi kahvin y.m. kyseisestä ruokalasta työpaikalle tai että virrokkeet ruokalan toimesta kannettaisiin työpaikoille. Kaupunginhallituksella ei ollut ⁴⁾ mitään muistuttamista teknillisten laitosten hallituksen toimenpiteitä vastaan.

Määrärahan ylittäminen. Kalliinajanlisäysten suorittamiseksi kaasulaitos oikeutettiin ⁵⁾ ylittämään eräitä v:n 1940 määrärahoja yhteensä 75,729: 50 mk.

Sotatilasta aiheutuneet kulut. Kaupunginhallitus päätti ⁵⁾, että kaasulaitoksen sotatilasta johtuneet kulut oli suoritettava laitoksen v:n 1940 määrärahoista siten, että käyttömäärärahoista Kaasunvalmistuksen aine- ja työ-kustannukset maksettiin 42,182: 55 mk ja Korjaukset ja muut kustannukset 198,738: 40 mk sekä jakelumäärärahasta Korjaukset ja muut kustannukset 268,301: 60 mk.

Kaasulaitoksen tappion vähentämiseksi kaupunginhallitus päätti ⁶⁾ merkitä sähkölaitoksen v:n 1942 talousarvion menopuolelle 7,000,000 mk hyvityksenä sen kaasulaitokselta saamasta alueesta ja saman määrän kaasulaitoksen talousarvion tulopuolelle sekä tehdä kaupunginvaltuustolle esityksen 3,080,000 mk:n suuruisen summan hyvittämisestä kaasulaitokselle kertomusvuoden tappion peittämiseksi rasittaen tällä menoerällä sähkölaitoksen yhteisiin sekkalaismenoihin lukeutuvaa määrärahaa Vuokra ja tämän määrärahan vastaavan ylitysoikeuden myöntämisestä.

¹⁾ Khs 31 p. heinäk. 1,848 §. — ²⁾ S:n 14 p. elok. 1,867 §. — ³⁾ S:n 28 p. elok. 1,969 §. — ⁴⁾ S:n 9 p. huhtik. 932 §. — ⁵⁾ S:n 30 p. tammik. 300 §; ks. tämän kert. s. 314. — ⁶⁾ Khs 30 p. lokak. 2,343 §.

Kaasunjakelu. Kaasulaitos oikeutettiin ¹⁾ vallitsevan kaasupulan lievittämiseksi pitämään kaasunjakelu keskeytyksissä joulukuun 19 p:nä klo 12—16.

Sörnäisten aseman väestönsuoja. Muuttaen asiasta aikaisemmin tehtyjä päätöksiä kaupunginhallitus päätti ²⁾, että kaasulaitoksen Sörnäisten asemalle rakennettavan väestönsuojan kustannukset oli suoritettava kaupunginhallituksen v:n 1940 käyttövaroista väestönsuojelua varten.

Töiden aloittamiseen myönnetty lupa. Kaasulaitos oikeutettiin ³⁾ aloittamaan eräät kertomusvuoden talousarvion pääluokan Tuloa tuottavat pääomamenot lukuun Kaasulaitos siirtomäärärahoilla suoritettaviksi merkityt työt ehdoin, ettei työntekijäin lukumäärää lisätty.

Sittenmin kaasulaitos oikeutettiin ⁴⁾ aloittamaan myöskin eräät v:n 1942 talousarvion vastaavaan lukuun sisältyvät siirtomäärärahatyöt.

Kaasujohtoverkoston ulottaminen Herttoniemeen. Kaasulaitos oikeutettiin ⁵⁾ ryhtymään toimenpiteisiin kaasujohtojen johtamiseksi Herttoniemeen laaditun suunnitelman mukaisesti.

Kaasujohdon asentaminen Suvilahdenkatuun. Uuden kaasujohdon asentamiseksi Pääskylän- ja Vilhonvuorenkadun väliseen Suvilahdenkadun osaan kaupunginhallitus myönsi ⁶⁾ 107,000 mk Tuloa tuottavien pääomamenojen pääluokan luvun Kaasulaitos määrärahasta Pääputkiverkon laajennus ja uusiminen.

Rahakkeisto. Kaupunginhallitus päätti ⁷⁾ oikeuttaa kaasulaitoksen 100,000 mk:n kustannuksin kromioimaan rahakkeistonsa mutta kehoittaa sitä vielä selvittämään, eikö rahakkeiden väriä voitaisi muuttaa keltaiseksi. Edelleen kaasulaitos oikeutettiin teknillisten laitosten pääluokan lukuun Kaasulaitos sisältyvästä kassa- ja tiliviraston määrärahasta Kaasumittarirahakkeet ja provisiot rahakkeiden myynnistä käyttämään tarkoitukseen enintään edellä mainittu määrä.

Kaupunginhallitus myönsi ⁸⁾ kaasulaitokselle oikeuden kussakin yksityistapauksessa harkita, oliko kaasurahakkeiden käytössä ilmenneiden väärinkäytösten johdosta ryhdyttävä rikosoikeudellisiin toimenpiteisiin, sekä sellaisissa tapauksissa, jolloin asia jätettiin silleen, kantamaan kaasukuluttajalta korvauksen asian kaupungille aiheuttamista lisämenoista.

Tapahtunut varkausrikos. Erästä kaasulaitoksella tapahtunutta varkausrikosta koskeva kaasulaitoksen kirjelmä ynnä siihen liittyvät raastuvanoikeuden pöytäkirjan ote ja poliisilaitoksen rikospoliisiosaston kaksi raporttia merkittiin ⁹⁾ tiedoksi ja päätettiin saattaa kaupunginlakimiehelle tiedoksi.

Kaasumyrkytysvahinkojen korvaaminen. Eräille Fredrikinkadun talon n:o 68 asukkaille, jotka katukaasuputken vuodosta olivat saaneet kaasumyrkytyksen, kaupunginhallitus yleisistä käyttövaroistaan päätti ¹⁰⁾ suorittaa korvausta yhteensä 2,826: 25 mk.

S ä h k ö l a i t o s

Viranhaltijat. Sorvaaja Hj. Kari, joka yhtäjaksoisesti oli nauttinut sairaslomaa v:n 1940 heinäkuun 25 p:stä v:n 1941 heinäkuun 25 p:ään, oi-

¹⁾ Khs 18 p. jouluk. 2,671 §. — ²⁾ S:n 30 p. tammik. 305 §. — ³⁾ S:n 23 p. tammik. 237 §. — ⁴⁾ S:n 30 p. jouluk. 2,728 §. — ⁵⁾ S:n 23 p. toukok. 1,314 §; ks. tämän kert. s. 98. — ⁶⁾ Khs 13 p. marrask. 2,442 §. — ⁷⁾ S:n 3 p. huhtik. 863 §. — ⁸⁾ S:n 28 p. elok. 2,003 §. — ⁹⁾ Khs jsto 30 p. tammik. 3,142 §. — ¹⁰⁾ Khs 14 p. elok. 1,908 §.

keutettiin ¹⁾ saamaan jatkettua sairaslomaa puolin palkoin viimeksi mainitusta päivästä marraskuun 30 p:ään.

Palkallista lomaa myönnettiin ²⁾ insinööreille R. F. W. Lindbohmille, P. O. V. Martolalle, K. E. I. Kalliolle, L. L. Laineelle ja J. Larholle kullekin yhden viikon ajaksi sen johdosta, että kolme ensiksi mainittua oli saanut komennuksen kokoontua leiripäiville toukokuun 25 p:n ja 31 p:n väliseksi ajaksi ja kesäkuun 9 p:nä sekä kaksi viimeksi mainittua kesäkuun 3 p:n ja 9 p:n väliseksi ajaksi.

Asemapäivystäjä V. H. Heiskaselle ³⁾ ja mittarintarkastaja E. V. Mökköselle ⁴⁾, jotka ennen sotaa Viipurin kaupungin sähkölaitoksen palveluksessa olleina oli komennettu sen kunnostamistöihin, myönnettiin palkatonta virkalomaa enintään kolmeksi kuukaudeksi edelliselle lokakuun 1 p:stä lukien ja jälkimmäiselle joulukuun 1 p:stä lukien.

Kaupunginhallitus päätti ⁵⁾ evätä ensimmäisen johtomestarin A. F. Johanssonin anomuksen saada edelleen jäädä toimeensa huhtikuun 27 p:n jälkeen, jolloin hän täytti 69 vuotta.

Päälaskuttaja A. A. Liuksiala ⁶⁾ ja propagandainsinööri S. R. Schalin ⁷⁾ oikeutettiin hoitamaan sivutoimia edellinen v:n 1942 ja jälkimmäinen v:n 1943 loppuun.

Toimistoapulaiset A. I. Horsti ⁸⁾, B. Larsson ⁹⁾ ja T. K. Petäjaniemi ¹⁰⁾, rahastajat F. Salminen ⁹⁾ ja P. A. Wallenius ⁹⁾, mittarinlukijat W. H. Björkell ⁹⁾ ja A. Hirvonen ¹¹⁾, asemamestari A. E. Launisto ¹²⁾ ja vanhempi asemapäivystäjä E. E. Lahti ⁹⁾ oikeutettiin asumaan kaupungin ulkopuolella enintään v:n 1942 loppuun sekä rahastaja J. M. Mannerström ¹³⁾ kertomusvuoden kesäkuun 1 p:stä lukien.

Sen johdosta, että Kampin ala-aseman asennustöiden johdosta ja puulämmitykseen siirtymisen vuoksi oli ollut pakko lisätä sähkölaitoksen työnjohtajavoimia määräämällä piirtäjät J. A. Metsola ja P. P. Oraste v:n 1940 elokuusta alkaen toimimaan varsinaisen virkansa ohella työmestareina, teknillisten laitosten hallitus lisäpalkkion suorittamiseksi heille esitti, että heille saataisiin myöntää palkatonta virkavapautta kesäkuun 1 p:n 1941 ja kesäkuun 1 p:n 1942 väliseksi ajaksi sekä että näin säästyneet palkat saataisiin käyttää niiden kulujen osittaiseen peittämiseen, jotka aiheutuivat heidän ottamisestaan ylimääräisiksi työnjohtajiksi edellä mainituksi ajaksi palkoin, joka vastasi heidän nykyistä palkkaansa ylityökorvauksineen. Kaupunginhallitus päätti ¹⁴⁾ hyväksyä teknillisten laitosten hallituksen esityksen.

Työntekijät. Kaupunginhallitus päätti ¹⁵⁾, että viilaaajille U. J. Erhamalle ja U. E. Santalalle ei suoriteta korvausta heidän asevelvollisuuden suorittamisen vuoksi nauttimatta jääneistä v:n 1940 kesälomistaan.

Työntekijä J. Ikoselle myönnettiin ¹⁶⁾ ylioppilastutkinnon suorittamista varten kahden viikon ylimääräinen loma täysin palkkaeduin.

Varastettujen vaatteiden korvaaminen. Teknillisten laitosten hallitus oikeutettiin ¹⁷⁾ teknillisten laitosten pääluokan lukuun Sähkölaitos sisälty-

¹⁾ Khs 28 p. elok. 1,982 §. — ²⁾ S:n 15 p. toukok. 1,266 §. — ³⁾ S:n 16 p. lokak. 2,253 §. — ⁴⁾ S:n 4 p. jouluk. 2,565 §. — ⁵⁾ S:n 30 p. tammik. 289 §. — ⁶⁾ S:n 27 p. helmik. 550 §. — ⁷⁾ S:n 18 p. jouluk. 2,697 §. — ⁸⁾ Khs jsto 16 p. lokak. 4,111 §. — ⁹⁾ S:n 2 p. tammik. 3,025 §. — ¹⁰⁾ S:n 13 p. marrask. 4,210 §. — ¹¹⁾ S:n 16 p. lokak. 4,110 §. — ¹²⁾ S:n 2 p. tammik. 3,025 § ja 18 p. jouluk. 4,317 §. — ¹³⁾ S:n 5 p. kesäk. 3,688 §. — ¹⁴⁾ Khs 5 p. kesäk. 1,462 §. — ¹⁵⁾ S:n 4 p. jouluk. 2,557 §. — ¹⁶⁾ S:n 20 p. maalisk. 750 §. — ¹⁷⁾ S:n 30 p. tammik. 292 §.

vistä käyttövaroistaan suorittamaan 1,110 mk:n suuruinen korvaus piirittäjä A. Hirvoselle, jonka päällystakki y.m. oli varastettu sähkölaitoksen piirustuskonttorin vaatenaulakosta.

Sotatilasta aiheutuneet kulut. Kaupunginhallitus päätti ¹⁾, että sähkölaitoksen sotatilasta johtuneet kulut oli suoritettava laitoksen v:n 1940 määrärahoista siten, että käyttömäärärahasta Korjaukset ja muut kustannukset maksettiin 871,691: 40 mk sekä jakelumäärärahasta Korjaukset ja muut kustannukset 95,054: 95 mk.

Ilmapommituksen aiheuttamat käyttöhäiriöt. Merkittiin ²⁾ tiedoksi teknillisten laitosten hallituksen ilmoitus heinäkuun 9 p:nä tapahtuneen Kallion kaupunginosan ilmapommituksen aiheuttamista sähkölaitoksen käyttöhäiriöistä.

Sähkövirran hankinta. Koska Moskovan rauhanteossa oli menetetty Rouhialan voimalaitoksen energiaosuus, niin oli Etelä-Suomen voima oy:n ja kaupungin välillä elokuun 18 p:nä 1936 tehty virranhankintasopimus ³⁾ ylivoimaisen esteen vuoksi katsottava rauenneeksi. Kaupunginhallitus päätti ⁴⁾ myöntyä teknillisten laitosten hallituksen tällöin tekemään esitykseen virranhankintasopimuksen uudistamisesta ehdoin, että yhtiöllä olisi oikeus rajoittaa vuorokaudessa antamansa energian sellaiseen määrään, jonka sähkölaitokselle annettava erikoislaskuviivain Kymi-joen ja Kokemäenjoen vesimäärän sekä eri kuukausien funktiona antaa tulokseksi. Tämän vuorokautisen energiamäärän sähkölaitos olisi oikeutettu ottamaan 10,000 kW:n tehon puitteissa parhaiksi katsominaan vuorokauden aikoina. Energian hinnoituksessa tapahtuisi sellainen muutos, että pohjamaksua eli kW-vuosimaksua ei sovellettaisi, vaan ainoastaan kulumaksua, joka olisi 40 p kWh:lta toistaiseksi, kuitenkin enintään niin kauan kuin tämä hinta olisi edellä mainitun sopimuksen mukaisen energian kuukausittaista keskihintaa halvempi.

Sähkölaitoksen vallitsevan energianpuutteen johdosta alustavasti tiedusteltua mahdollisuuksia saada Imatran linjaa myöten Turun kaupungin sähkölaitokselta apuenergiaa, havaittiin, että asia teknillisesti voitiin järjestää edellyttäen, että Helsingin sähkölaitos toimitti Turun sähkölaitokselle tarkoitukseen kivihiihiä ja korvasi sille yleiskäytöstä aiheutuneet kulut. Helsingin kaupunginhallitus päätti ⁵⁾ tällöin tehdä Turun kaupunginhallitukselle ehdotuksen yhteiskäytöstä jättäen sähkölaitosten asiaksi sopia sen yksityiskohdista. Vastauksessaan Turun kaupunginhallitus kuitenkin ilmoitti, ettei Turun kaupunki Imatran voima oy:n kanssa tekemänsä sopimuksen mukaisesti voinut luovuttaa sähköenergiaa muille kuin mainitulle yhtiölle, jonka kanssa Turun kaupunki olikin tehnyt sopimuksen mainitun energian luovuttamisesta. Vastaus merkittiin ⁶⁾ tiedoksi.

Kaupunginhallitus päätti ⁷⁾ esittää valtioneuvostolle, että voimaa Ab. Rouhiala oy:n voimalaitoksesta Rouhialan voimansiirto oy:n siirtolinjaa pitkin varattaisiin Helsingin kaupungin käyttöön heti kun se oli saatu käyttökuntoon.

Sähkövirran hinta. Kansanhuoltoministeriö oli vedoten valtalakiin esittänyt, että sähkölaitos irroittaisi kaikki ne virranmyyntihintansa, joissa aikaisemmin oli ollut kivihiihinhintavaraus, tästä varauksesta ja sa-

¹⁾ Khs 30 p. tammik. 300 §; ks. tämän kert. s. 311. — ²⁾ Khn jsto 21 p. elok. 3,915 §. — ³⁾ Ks. v:n 1936 kert. s. 74. — ⁴⁾ Khs 23 p. toukok. 1,311 §. — ⁵⁾ S:n 9 p. lokak. 2,217 §. — ⁶⁾ S:n 13 p. marrask. 2,444 §. — ⁷⁾ S:n 4 p. jouluk. 2,567 §.

malla alentaisi kulutusmaksuja kohtuullisesti. Kaupunginhallitus päätti ¹⁾ tällöin esittää ministeriölle että sähkölaitoksen vesivoimavirran hinnan alenemisesta ja hinnan vapauttamisesta kivihiilenvarauksesta aiheutuva menojen vähennys johtuu kokonaan siitä, kuinka paljon tällaista vesivoimaa sähkölaitos saa vastaanottaa. Laitos oli arvioinut tämän määrään 90 milj. kWh:ksi, mikä vastaisi n. 9 milj. mk:n säästöä maksettavassa sähkövirran hinnassa. Kaupunginhallituksen käsityksen mukaan oli täysin kohtuullista, että tämä hinnan alennus tuli kuluttajien hyväksi, mutta sen sijaan epäiltävää, oliko tarkoituksenmukaista myöntää suurkuluttajille sähkövirran hinnanalennusta muussa muodossa, kuin että sähkölaitoskin myyntisopimuksissaan luopui kivihiilenhintavarauksesta pysyttäen silloisen polttoaineen n.s. H-arvoon perustuvan hinnan 75 p:nä kWh:lta. Tämä tiesi 6 p:n alennusta kWh:lta, mikä 45 milj. kWh:lle tekee 2,700,000 mk vähennettyä tuloa sähkölaitokselle siinä tapauksessa, että laitos sai vesivoimavirtaa koko myyntiään varten, mutta 1,728,000 mk laitoksen saadessa vain 64 % tarvittavasta energiamäärästä vesivoimaenergiana. Raitiotie ja omnibus oy:n kanssa tehdyn sopimuksen mukaan aleni raitiotievirran hinta yhtiölle välitetystä 16 milj. kWh:sta 1,700,000 mk, jolloin yhtiö voi vastaavasti alentaa lippujensa hintaa. Huomioonottaen, että sähkön ja kaasun kuluttajat suurin piirtein ovat samat, saattoi jäännösmäärän käyttäminen suoranaisesti kuluttajain hyväksi parhaiten tapahtua siten, että sähkölaitos jossakin muodossa hyvittää kaasulaitosta sanotulla määrällä sen kivihiilen hinnan noususta aiheutuvien tappioiden peittämiseksi, jolloin kaupunki voi luopua kesäkuussa suunnitellusta kaasun hinnan korottamisesta, mikä muussa tapauksessa oli välttämätöntä sen estämiseksi, että osa verotuksella kootuista varoista olisi käytettävä kaasukuluttajien hyväksi. Samalla kaupunginhallitus ilmoitti hyväksyneensä teknillisten laitosten hallituksen esityksen, että sähkövirran kulutusmaksu jo heinäkuun 1 p:stä lukien toistaiseksi irroitettaisiin kivihiilenhintavarauksesta ja näin ollen veloitettaisiin 75 p:n mukaan kWh:lta siltä osalta, mikä suhteellisesti vastaa vesivoimaenergian osuutta.

Merkittiin ²⁾ tiedoksi kansanhuoltoministeriön oikeuttaneen sähkölaitoksen toistaiseksi soveltamaan kaupunginvaltuuston vahvistamia ³⁾ sähkötaksoja pienjännitevirtaa varten Helsingin kaupungissa sekä teknillisten laitosten hallituksen marraskuun 20 p:nä 1940 vahvistamaa sähkötaksoa Munkkiniemen yhdyskuntaa varten.

Kaasuttimien hankkiminen autoihin. Puuhiilikaasuttimen hankkimiseksi sähkölaitoksen yhteen pakettiautoon kaupunginhallitus myönsi ⁴⁾ 20,000 mk teknillisten laitosten pääluokan lukuun Sähkölaitos sisältyvistä käyttövaroistaan.

Sähkölaitoksen luvun yhteisiin sekalaismenoihin sisältyvää määrärahaa Työkalujen ja kaluston hankinta kaupunginhallitus päätti ⁵⁾ sallia rasittaa 27,000 mk:lla Kelo-merkkisen kaasuttimen hankkimiseksi sähkölaitoksen katuvalaistustyöautoon.

Kaupunginhallitus päätti ⁶⁾ anoa kansanhuoltoministeriöltä lupaa metaanikaasutinlaitteen hankkimiseen sähkölaitoksen n.s. porrasautoon, jota käytettiin katuvalaistuslaitteiden korjaamista varten, sekä puuhiilikaasutinlaitteen hankkimiseen yhteen Ford-merkkiseen henkilöautoon.

¹⁾ Khs 28 p. elok. 2,002 §. — ²⁾ S:n 17 p. heinäk. 1,796 §. — ³⁾ Ks. v:n 1940 kert. s. 70. — ⁴⁾ Khs 23 p. tammik. 238 §. — ⁵⁾ S:n 27 p. helmik. 554 §. — ⁶⁾ S:n 19 p. kesäk. 1,651 §.

Lyijyerän vapauttaminen saarrosta. Päätettiin ¹⁾ anoa, että kansanhuoltoministeriö ryhtyisi toimenpiteisiin Suomen kaapelitehdas oy:n Pohjois-Amerikan yhdysvalloista ostaman 50 tonnin lyijyerän vapauttamiseksi Ison-Britannian saarrosta, jotta se voitaisiin käyttää maakaapelin valmistukseen.

Hiilen ja halkojen luovuttaminen ²⁾. Sähkölaitos oikeutettiin ³⁾ lainaamaan Lohjan kalkkitehdas oy:lle ja Tako oy:lle kummallekin enintään 500 tonnia kivihiiliä ehdoin, että lainatut hiilet toimitettiin takaisin laitokselle niin pian kuin Helsinkiin saapui kivihiiliä ulkomailta.

Oy. Arabia ab:lle, joka oli anonut saada lainata kaivospuita sähkölaitoksen varastosta, kaupunginhallitus päätti ⁴⁾ ilmoittaa olevansa puolestaan valmis oikeuttamaan sähkölaitoksen lainaamaan tai mahdollisesti myymään yhtiölle enintään 4,000 m³ kaivospuita siinä tapauksessa, ettei se muualta kyennyt saamaan niitä.

Sähkölaitos oikeutettiin ⁵⁾ kansanhuoltolautakunnan välityksellä myymään erinäisille kuluttajille 5,000 m³ kaivospölkkyä.

Määrärahan käyttö. Teknillisten laitosten hallitus oikeutettiin ⁶⁾ käyttämään kertomusvuoden talousarvion pääluokan Tuloa tuottavat pääomamenot luvun Sähkölaitos määrärahaan Koneisto uuden kattilan hankkimista varten sähkölaitoksen höyryvoima-asemalle sisältyvää 3,000,000 mk:n erää.

Lisäksi teknillisten laitosten hallitus oikeutettiin ⁷⁾ käyttämään erinäisiä sähkölaitoksen johtoverkostoa, jakelulaitteita ja katuvalaistuslaitteita varten v:n 1940 ja 1941 talousarvioihin merkittyjä siirtomäärärahoja.

Sörnäisten voima-asema. Teknillisten laitosten hallituksen asiaa koskevan tiedustelun johdosta kaupunginhallitus päätti ⁸⁾ ilmoittaa kiinteistölautakunnalle, ettei sillä ollut mitään huomauttamista sitä vastaan, että sähkölaitokselle sen Sörnäisten voima-aseman laajentamista varten toistaiseksi vuokrattaisiin 10,500 mk:n vuotuisin tilitysvuokrin kiinteistölautakunnan ehdottama n. 700 m²:n suuruinen alue X kaupunginosan korttelien n:ot 252 ja 253 väliltä.

Sähkölaitos oikeutettiin ⁹⁾ aloittamaan Sörnäisten voima-aseman 35 kW:n kytkinrakennuksen laajennustyö, jota varten kertomusvuoden talousarvion pääluokan Tuloa tuottavat pääomamenot luvun Sähkölaitos momentille Rakennukset merkitty 650,000 mk:n määräraha oli tarkoitettu, sekä hankkimaan 1,000 kW:n elohopeatasasuuntaaja raitiotiekäyttöä varten, mihin tarkoitukseen saman luvun määrärahaan Koneisto oli sisällytetty 750,000 mk:n erä.

Sitten kaupunginhallitus päätti ¹⁰⁾ hyväksyä rakennustoimiston talorakennusosaston laatimat pääpiirustukset Sörnäisten voima-aseman 35 kW:n kytkinrakennuksen laajennusta varten sekä antaa rakennustyön suorittamisen yleisten töiden lautakunnan tehtäväksi.

Kaupunginkanslian anottua saada sähkölaitoksen Suvilahden päävoima-aseman konehuonerakennusta varten ostaa m.m. 10 tonnia rautaa, kansanhuoltoministeriö päätti kehoittaa kaupunkia kotimaisten varastojen vähyyden vuoksi ostamaan kyseisen raudan ulkomailta suoraan tai jonkun täkä-

¹⁾ Khn jsto 27 p. helmik. 3,259 §. — ²⁾ Ks. myös tämän kert. s. 274—277. — ³⁾ Khs 3 p. huhtik. 861 §. — ⁴⁾ S:n 30 p. lokak. 2,345 §. — ⁵⁾ S:n 20 p. marrask. 2,500 § ja 18 p. jouluk. 2,700 §. — ⁶⁾ S:n 13 p. maalisk. 697 §. — ⁷⁾ S:n 8 p. toukok. 1,205 § ja 12 p. kesäk. 1,574 §. — ⁸⁾ S:n 30 p. tammik. 301 §. — ⁹⁾ S:n 23 p. tammik. 235 §. — ¹⁰⁾ S:n 15 p. toukok. 1,256 §.

